

ONTKLEED NIET NAAKT STAAN

© 2019 P. Valkering/ Uitgeverij U2pi

Titel: Ontkleed niet naakt staan
Auteur: Pierre Valkering

Uitgeverij U2pi BV, Den Haag, www.uitgeveriju2pi.nl

Foto omslag: Frank Ruiten, www.frankruiter.nl,
naar een idee van Cris van Amsterdam

Druk en vormgeving: Jouwboekdrukkerij.nl

ISBN: 978-90-8759-850-1
NUR: 320

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vee-
veelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of
openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier,
zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

ONTKLEED NIET NAAKT STAAN

Hoe vindt een Roomse priester zijn weg?

Pierre Valkering

Voor mijn ouders, zussen, broer, hun partners en (klein)kinderen, voor mijn vriendinnen en vrienden en voor al mijn broeders en zusters, op aarde en in de hemel.

Waarheid eist Gij - zie! - tot op de bodem, geeft mij inzicht waar ik mij verberg Psalm 51, 8 (vert. Ida Gerhardt en Marie van der Zeijde)

De waarheid zal u vrijmaken, Johannesevangelie 8, 32

Il n'y a que la vérité qui blesse. Alleen de waarheid doet zeer.

VOORWOORD

Dierbare Pierre,

Je vroeg mij of ik bereid was een voorwoord te schrijven bij eventuele publicatie van je tekst: “Ontkleed niet naakt staan”. Hoe zou ik je verzoek kunnen weigeren, al oordeel ik mijn polsstok niet lang genoeg, zodat het risico niet gering is er natte voeten aan over te houden. Dat moet dan maar.

Je lezerspubliek zal deels bestaan uit de mensen van je *inner circle*. Zij kennen je en zullen geroerd zijn door je transparante openheid en je kwetsbare opstelling. Andere lezers zullen misschien sensatie zoeken of aanstoot nemen aan je verhaal. Ik zou hen aanraden een van de boeken te lezen van Edouard Louis, een jonge Franse schrijver die op onnavolgbare wijze (jij komt er dichtbij hoor) zijn inspanningen heeft beschreven, om zich aan te passen aan een heterocultuur. Het besef dat de variatie van geslachtelijke geaardheid een natuurlijk gegeven is heeft intussen wel vrij algemeen ingang gevonden, al blijkt het moeilijk dit te integreren in een respectvolle levenshouding. Het besef dat de mens beeld is van God, geroepen tot heiligheid, is in onze samenleving grotendeels verduisterd door een blik die enkel binnenwerelds is en gericht op fysieke aantrekkelijkheid en op zintuiglijke prikkels. Denk niet dat ik een te roze blik zou hebben op de vroegere samenleving. Ik ben het maar al te zeer eens met de opvatting van de Russische priester Alexander

Men dat het Christendom nog in de kinderschoenen staat. In de jaren waarin je opgroeide was heel onze samenleving aan het puberen, waren deugdelijke normen zoek, en ontbraken vanzelfsprekende normen. Je kunt dat zien als een verlies van waarden, maar is het niet veeleer een teken van groei, waarin nieuwe inzichten worden geïntegreerd? Je hebt, als talloos velen, jezelf moeizaam moeten leren uitvinden, met vallen en opstaan.

Wat geldt voor onze samenleving gaat zeker nog meer op in onze kerkgemeenschap. Dit wordt goed verwoord in een artikel van Andrew Sullivan in *New York Magazine* van 21 januari 2019:

“Er is een geweldige weerzin om te erkennen dat priesters het celibaat goed maar niet volmaakt beleven. Maar hoe kun je tot een positieve waardering van je seksualiteit komen als de kerk niet eens erkent dat je een seksuele oriëntatie hebt, maar slechts “een aangetrokken worden tot het eigen geslacht” of “diepgewortelde homoseksuele neigingen”? Hoe kun je je seksualiteit goed beleven binnen een context waarin je seksualiteit gestigmatiseerd wordt?”

Met koppige volharding zoek jij hierin verbetering te brengen. Je ziet dat als jouw missie, en je doet dit uit liefde voor Christus, voor je kerk, voor de mensen die je liefhebt.

Ik vind het getuigen van grote moed.

Je verhaal gaat in tegen de trend van vandaag. Iedereen is bezorgd om zijn/haar privacy. Na jaren van grote openheid, waarin de gordijnen 's avonds open bleven, waarin “community” werd gezocht en alle taboes overboord gingen, is

de samenleving opnieuw preuts geworden, sluiten mensen zich af van anderen, en is eenzaamheid een van de grote problemen van een verbrokkelende samenleving.

De oude monniken en ook de H. Benedictus hechtten groot belang aan het erkennen van onze onvolkomenheden en zonden. Benedictus raadt aan die te belijden aan een geestelijke vader “die weet hoe hij zijn eigen en andermans wonden moet genezen zonder ze open te leggen en bekend te maken.” (Regel voor monniken, 46,6)

Jij kiest voor een soort openbare biecht. Ik zie als motieven die jou bewegen tot zo grote openheid je verwachting dat je bereidheid tot transparantie ook grotere klaarheid zal brengen in je persoonlijke leven. Als wat duister is en verborgen aan het licht wordt gebracht verliest het zijn demoniserend karakter.

Daarnaast voel jij je ook geroepen om als geestelijk erfgenaam van pater Jan van Kilsdonk s.j. op te komen voor alle mensen met een “andere geaardheid”, met een seksuele voorkeur voor wie in de kerk en in grote delen van de maatschappij geen ruimte is.

Je getuigenis heeft iets van de dwaasheid van Franciscus die op het stadsplein van Assisi zijn kleren naar zijn vader wierp. Gelukkig bedekte de bisschop met zijn mantel zijn schamelheid.

En je doet mij sterk denken aan een ander pastoraal persoon, voor wie ik eveneens grote waardering koester, de Amerikaanse Lutherse predikante Nadia Bolz-Weber. Ik las over haar de uitspraak van een van haar gemeenteleden:

“Waarom wij vinden dat zij zo fantastisch preekt, is dat zij zichzelf zo duidelijk betreft in haar preek, en ons gewoon bij haar laat meeluisteren.”

Dierbare Pierre, jouw verhaal en jouw levensweg zijn niet alledaags, maar wel heel bijzonder authentiek. In zijn apostolische exhortatie *Wees blij en juich* spoort onze ook door jou zo bewonderde paus Franciscus aan om de Heilige Geest te vragen om ons te bevrijden en om de angst te verdrijven die ons ertoe brengt Hem niet toe te laten in bepaalde domeinen van ons leven. “God vraagt alles van ons, maar Hij geeft ook alles.” (175). Jouw belijdenissen laten zich goed lezen in het licht van deze prachtige tekst die ruimte schept voor de bevrijdende kracht van Gods genade. Het is het verhaal van een mens geraakt door Jezus, die ongemakkelijke vragen niet uit de weg gaat, die weet heeft van zijn zwakheid, maar die ook weigert om te veroordelen wat hij in Gods licht beschouwt als waardevol. Heb je het altijd bij het rechte eind? Dat zou te mooi zijn. Maar dat je uit het ware hout gesneden bent, en dat je zoektocht vrucht zal dragen lijdt voor mij geen twijfel. Je getuigenis heeft mij ontroerd en te denken gegeven.

Ik hoop dat dit bij velen het geval zal zijn.

Egmond-Binnen, br. Gerard Mathijsen osb

INLEIDING

In het vroege voorjaar van 2015, voor Pasen, deed ik een dertigdaagse retraite in stilte, naar het model en in de stijl van de heilige Ignatius van Loyola (1491-1556). Naar aanleiding van het verhaal over de ontmoeting tussen Jezus en de belastinginner Zacheüs in het veertiende hoofdstuk (1-10) van het Lucasevangelie werd aan mij in dit verband op een gegeven moment de vraag voorgelegd: Stel, Jezus, komt bij jou logeren. En hij vraagt je om je levensverhaal aan Hem te vertellen. Wat vertel je Hem? Met mijn antwoord op die vraag van Jezus is het begonnen. Dat antwoord vormt het eerste deel van dit boek: het verhaal van mijn leven. Sommige namen die hierin worden genoemd zijn pseudoniemen. In een tweede deel reflecteer ik op een aantal belangrijke thema's die in dit levensverhaal een rol spelen: (homo)seksualiteit, kleding, porno, verslaving, zonde, geloof, gebed, houden van, trouw, kerk, priesterschap en celibaat. Het derde deel bestaat uit door mij beantwoorde vragen die een van de lezers van mijn tekst, Gabriël Jansen, mij stelde. Hij en ik kennen elkaar reeds vele jaren en hebben sympathie voor elkaar. Ik beleef Gabriël als een bonafide en geloofwaardige christen. Mensen die dat ook zijn, herkennen zich vast in zijn stevige vragen. Ik hoop dat vragen en antwoorden helpen om wat aan de orde werd gesteld nog een beetje uit te diepen en beter te verstaan.

Waarom zo'n openbare biecht, zoals broeder Gerard Mathijssen, abt van de Sint-Adelbertabdij in Egmond-Binnen, het in zijn voorwoord noemt? Zeker, ik hoop dat deze biecht heilzaam mag uitwerken voor mijzelf. Maar ik hoop dat ook anderen, bekenden en onbekenden, die in hun levens wortelen met dezelfde of vergelijkbare dingen als ik, er iets aan mogen hebben. Als we onszelf zo eerlijk mogelijk aan elkaar durven te laten zien, alleen dan kunnen we elkaar tot steun zijn. En alleen dan komen we verder. Daarin geloof ik heilig. *Last but not least* hoop ik dat ik door dit geschrift ook bij mag dragen aan het groeien van meer oprechtheid en eerlijkheid binnen de Roomse kerk. Dat is heel erg nodig. Want er komt in de kerk helaas veel onoprechtheid en oneerlijkheid voor, vooral waar het om homoseksualiteit gaat. En dat nekt onze kerk, die mij lief is en waarvoor ik mij sinds vijftientig jaar als priester inzet en daarvoor reeds zes jaar als pastoraal werker inzette.

Grote dank ben ik verschuldigd aan allen die op mijn verzoek bereid waren om mijn tekst in wording te lezen en er hun feedback op te geven. U vindt hun namen achter in het boek. Alle reacties op deze uitgave zal ik met grote aandacht beluisteren of lezen en op mij in laten werken, zeker als het gaat om reacties die getuigen van respect en waarin mensen ook zichzelf durven te laten zien. Ten slotte zij nog vermeld dat geciteerde bijbelteksten zijn ontleend aan de Willibrordvertaling (1995), tenzij anders aangegeven.

I

Eerste roosje

Een piepjonge chauffeur, pet op en in uniform, zit achter het stuur van zijn bus. Tegen de achtergrond van een met sterren bezaaide hemel is een baby afgedaald. Met een soort toverstaf tikt die tegen de grote voorruit van de bus en doet de chauffeur schrikken. Dat was de illustratie bij de geboortebriek in het personeelsblaadje van de busonderneming waarvoor mijn vader als chauffeur werkte. Mijn ouders namen het over op de voorzijde van mijn geboortekaartje. Zoals destijds, 1960, bij katholieken gebruikelijk, gaven zij aan de binnenkant “met grote vreugde en dankbaarheid aan God” kennis van mijn geboorte. En ze drukten daar ook een rijmpje af: “Het eerste roosje bloeit aan onze stam, het was God die het ons geven kwam.” Wij hadden een grote familie en er werden in die tijd in Nederlandse gezinnen meer kinderen geboren dan tegenwoordig. Regelmatig vielen er dus geboortekaartjes bij ons op de deurmat. Mijn moeder verzamelde ze in een bruin leren foedraal. Als kinderen speelden wij met die kaartjes. Dat vond ze dus goed. Mijn kaartje, met die bus, vond ik eigenlijk niet zo mooi. Dat van mijn oudste zusje, met een roze fluwelen kinderwagen er op, waar je over kon aaien en dat was dan zo heerlijk zacht, vond ik veel mooier. Maar dat versje, opmerkelijk persoonlijk religieus... zoiets vond je nergens, op géén ander kaartje. En dan die naam... “Wij noemen hem Pierre.” Ik werd op die manier

vernoemd naar mijn opa van vaderszijde. Maar die heette Piet, van Petrus, de eerste van de apostelen. Petrus, de steen, de rots, waarop de Heer Zijn Kerk bouwde.¹ Mijn moeder vond Piet als naam niet mooi. Vandaar dat het Pierre werd. Behoorlijk fantasievol voor een eenvoudig Noord-Hollands meisje, want het was natuurlijk haar idee.

Verguld ermee

Toen ik geboren werd was mijn moeder eenentwintig jaar. Haar eigen moeder was een boerendochter van wie de vader later, in Purmerend, ‘over de sluis’, het café *De Drie Zwanen* overnam. Mijn oma en haar zussen stonden er achter de tap. Mijn moeders vader was een Amsterdamse fabrieksarbeider en kleine aannemer die later in de duinstreek, in Castricum, een kippenboerderij begon met aardbeievelden erbij en een boomgaard. Mijn moeder was de enige dochter, te midden van vijf zoons. Ze was een mooi zwartharig meisje dat door haar moeder nogal spartaans werd opgevoed, precies zoals haar broers. Zo vond ze het niet nodig om alleen voor haar enige dochter meisjesschoenen te kopen. Op oude schoolfoto’s is dat duidelijk te zien. Als enige van haar schoolklas draagt zij hoge jongensschoenen. Ze was de oogappel van haar vader. Mijn vader, toen nog heel blond, werd geboren in het West-Friese Obdam en was een van twaalf kinderen. Zijn vader had een transportbedrijfje, *De Postduif* geheten. Eén vrachtwagen en één taxi had hij. Mijn vader zelf werd dus buschauffeur. Hij reed op de lijn tussen Alkmaar en Den

¹ Zie: Evangelie van Matteüs 16, 18-19.

Haag. Zo ontmoette hij mijn moeder. Zij was zijn passagier tussen Castricum en Beverwijk. Na een niet voltooide opleiding tot kleuterleidster, werkte ze in die laatste plaats als verkoopster in een kantoorboekhandel. Zij was elf jaar jonger dan mijn vader en zo groen als gras. In die tijd werd de maagdelijkheid van dochters zwaar bewaakt. Daarom was het opmerkelijk dat het stel in hun verkeringstijd toestemming kreeg om een reisje te maken naar Duitsland, naar het Ahrdal in de Eiffel. Tevoren had mijn moeders vader mijn toekomstige vader wel bij zich ontboden. “Ik hoop dat jullie met z’n tweeën gaan en ook met z’n tweeën terugkomen” had hij gezegd. “Daar hoeft u zich geen enkele zorg over te maken”, had mijn vader geantwoord. Ze trouwden uit liefde. Ik werd geboren in een warme zomernacht en was hun eerste kind. Op mijn babyfoto’s is duidelijk te zien hoe verguld ze met mij waren. In mijn familie van moederszijde, waarmee veel meer contact was dan met die van vaderszijde, was ik daarbij ook het eerste kleinkind. Mijn moeders vader stierf toen ik twee jaar oud was. Maar ik herinner mij nog dat ik bij hem in bed gelegen heb.

Begintijd

Bij hun huwelijk vestigden mijn ouders zich in Santpoort, bij Haarlem. Mijn vader had daar als buschauffeur ‘in de kost gelegen’. Er woonde daar verder geen familie en dat kwam denk ik goed uit, want dan was er ook geen sociale controle, bijvoorbeeld wat betreft de kerkgang. Nederland beleefde de begintijd van een voor gewone mensen ongekende

welvaart. Als buschauffeur kreeg mijn vader altijd veel fooi. Mijn ouders behoorden in het dorp tot de eerste mensen die televisie hadden. Op uitzendavonden kwam de hele buurt kijken. Ook hadden ze een caravan die ze *La Rosa Bianca* hadden gedoopt. Met sierlijke letters hadden ze de naam er op laten schilderen, maar deze werd in ons gezin, waarin na mij al spoedig twee zusjes werden geboren, altijd uitgesproken als “La Rossa Blanca”. In aaneengesloten periodes van vrije dagen, die mijn vader had, trokken mijn ouders er met ons op uit. Op een camping in de buurt van Castricum vingen ze een keer een mannetjesfazant met de bedoeling om die in de achtertuin als pluimvee te houden. Maar dat lukte niet. Ze kregen het dier niet in de ren en toen hebben ze het maar weer teruggebracht naar het bos. In vakanties gingen ze met ons direct ook al verder weg, naar Oostenrijk met name. Destijds was dat voor mensen van eenvoudige komaf zoals zij, nog tamelijk uitzonderlijk.

Een zwaard van Damocles

Op mijn hemdje of warme gebreide borstrokje was, zoals destijds bij katholieke kinderen wel meer gebeurde, met een veiligheidsspeld een hemelsblauw Maria-medailon bevestigd. Mijn moeder leerde mij bidden: het Onze Vader, het Wees Gegroet en, met de beweginkjes die erbij horen, de Engeltjes voor het slapengaan. We spaarden de veelkleurige glinsterende bonbonwikkels voor de arme kinderen in Afrika. Als die verbrand werden, dan bleef daar een heel klein beetje echt goud van over en daar ging het dan om, zo

werd ons verteld. Toverachtig mooi vond ik het Kerstfeest, vooral als er sneeuw lag. De kerststal, met de baby Jezus die Gods Zoon was, sprak enorm tot mijn verbeelding. Op de eerste kerst- en paasdag gingen wij altijd naar oma, van moederszijde, onze enige nog levende grootouder. De hele familie kwam daar bijeen. Dan werd er ook gekeken naar de paus die in Rome vanaf het balkon de zegen *urbi et orbi* gaf. Een deel van de familie ging daarbij op de knieën. Daar werd wel een beetje lacherig over gedaan, maar men deed het toch. Zolang ik mij kan heugen gingen wij als gezin niet iedere zondag naar de kerk. Dat mijn vader ook regelmatig op zondag moest werken had daarmee te maken, maar als klein kind had ik ook een hekel aan de kerk. Dat zal mijn ouders natuurlijk niet gestimuleerd hebben om er naartoe te gaan. Vreselijk altijd, die woorden “We gaan naar de kerk”. Als een zwaard van Damocles kon die aankondiging (kwam die wel, kwam die niet?) boven de zondagochtend hangen. Het betekende dat je moest stoppen met spelen en wegging van het heerlijke huis om naar een donker hol te gaan, tjokvol mensen, waar het muf rook vanwege al die donkere, vochtige winterjassen. Als kind zat je tegen de achterkant daarvan aan te kijken. Voor haar verjaardag kreeg mijn moeder van een vriendin het boek *Vier zwarte dagen*, over de moord op president Kennedy, een fotoboek waarin ik in mijn jeugd eindeloos vaak gebladerd en later ook gelezen heb, net als in *Het Woord*, een groot boek met bijbelteksten in archaisch Nederlands maar modern geïllustreerd. Het was een geschenk aan ons gezin van ome Jan, de oudste, studieuze

broer van mijn moeder. Ik was een fantasierijk kind dat graag speelde, alleen en met andere kinderen. Onze ouders gaven ons veel persoonlijke aandacht, liefde en warmte en stimuleerden ons daarin. In de huiskamer werd af en toe een stretchbed omgekeerd tegen de wand gezet met dekens eroverheen. Zo ontstond een hut die binnen lekker donker was en die dagenlang mocht blijven staan. En 's winters werd er zelfs een keer zand in de keuken geschept om mee te spelen.

Niet bang zijn

In Driehuis, het volgende dorp, onder het spoor door, ging ik naar het kleuterschooltje. Hierbij moest ik een drukke weg oversteken. Mijn ouders hadden een mooi rood fietsje voor mij gekocht, met extra wieltjes aan de achterkant, en leerden mij om er zelfstandig mee naar school te rijden en weer terug. Aan voor hen vreemde mensen, die tegenover de school woonden, vroegen ze of ik daar dat mooie fietsje mocht stallen. Ze lieten mij het liever niet in de stalling van de school parkeren, want daar zou het beschadigd of gestolen kunnen worden. Ik werd dus al vroeg opgevoed tot zelfstandigheid. Wij moesten ons kunnen redden en vooral niet bang zijn. Maar soms viel dat niet mee. Het schooltje werd geleid door zusters. Ik had nog niet goed geleerd om m'n achterwerk zelf af te vegen en m'n broek op te hijsen. Dus op de eerste schooldag kwam ik met de broek op de kuit van de wc en vroeg of de zuster mij wilde helpen. Alle kinderen lachten en de zuster werd boos. Er werd een keer een

toneelstukje opgevoerd, over een kabouter die van z'n paddenstoel valt. "Krak, zei toen de paddenstoel met een diepe zucht en kabouter Spillebeen viel met z'n beentjes hoepla in de lucht." Ik was uitverkoren om de kabouter te spelen maar durfde niet van het krukje te vallen. De rol ging naar een ander kind. Op een dag mochten wij bloemen naar Maria brengen in het zusterklooster. Maar alleen ik had geen bloemen van huis meegekregen en was er verlegen mee.

Met kant en lovertjes

Als jong kind al had ik veel belangstelling voor sprookjes, voor poppenkastpoppen en werd ik gefascineerd door Sinterklaas en andere figuren in indrukwekkende lange gewaden, Spaanse danseressen bijvoorbeeld. Eentje was uit een blad geknipt en boven mijn bed geprikt. Kwam die belangstelling uit mijzelf of werd die door mijn moeder gewekt en gevoed? En wat vond mijn vader ervan? Voor het huwelijk van een oom van mij werden voor mijn moeder en mijn zusje feestjurken gemaakt, van lichtblauw fluweel, met kant en 'lovertjes' erop gestikt. Mijn moeder liet ons voelen hoe zacht de stof was. Na het feest heb ik in de jurk van mijn moeder nog vaak rondgelopen als wij ons verkleedden, soms in combinatie met de rode mijter van Sinterklaas. Toen die scheurde repareerde m'n vader hem met een soort postzegels, geel waren ze, met het nieuwe stadhuis van IJmuiden erop. Dat was minder. Van fluweel, ribfluweel, was ook de broek van mijn moeders jongste broer die in Castricum nog bij onze oma woonde. Heerlijk om over zijn bovenbeen in